

interview

FOTO: JOYCE VLAMING

Poolse loodgieters en Bulgaarse vrachtwagenchauffeurs leiden in Nederland nog weleens tot ophef. Dat zich in Midden- en Zuidoost-Europa meer afspeelt dat interessant is voor Nederland, ontgaat veel landgenoten. Hellen Kooijman probeert daar met het tijdschrift *Donau* verandering in te brengen.

Hellen Kooijman, hoofdredacteur *Donau* 'We hebben de Oost-Europeanen straks hard nodig'

Midden- en Zuidoost-Europa, zeg maar het voormalige Oostblok, is voor Nederland heel belangrijk. Daar zijn veel Nederlanders nog niet van doordrongen. Het aprilnummer van *Donau* gaat over migratie. Het bevat een reeks artikelen over de verschillende migratiestromen en wat die betekenen voor de regio – bijvoorbeeld de vluchtelingen uit Servië/Kosovo – én wat Nederland met die migranten kan. Ons land krijgt op termijn een tekort aan arbeidskrachten. Door de vergrijzing neemt de beroepsbevolking af en zijn er bijvoorbeeld extra mensen nodig in de zorg. En die komen uit Oost-Europa.'

Duitsland

'Je kunt Nederland niet meer los zien van de mondiale samenleving. Wij zijn sterk afhankelijk van Duitsland – dat besef is er wel. Maar als er één land is dat zich bezighoudt met de voormalige Sovjet-Unie en Zuidoost-Europa, is het deze grote buur. Duitsland is niet los te koppelen van Russische invloeden. Iedereen die Berlijn bezoekt, zal dat beamen. In veel wijken vind je Russische winkels. In Duitsland wonen veel Oost-Europeanen. Kijk

maar naar de achternamen van veel Duitsers. Lukas Podolski en Miroslav Klose spelen in het Duitse nationale voetbalelftal, maar zijn geboren Polen. In de hele Duitse samenleving kom je mensen tegen met een Slavische achtergrond. Zij bepalen mede het Duitse leven en de politiek. Ook in Duitsland zijn harde woorden gevallen over de multiculturele samenleving, maar het land is veel meer op het buitenland gericht dan Nederland.'

Anders

'In de media wordt Oost-Europa tegenwoordig enkel gezien als een deel van Europa, of zelfs van de EU. Op de universiteiten zijn Oost-Europastudies vaak onderdeel geworden van Europese studies. Maar daarmee wordt voorbij gegaan aan de eigenheid van de

Oost-Europa is niet zomaar deel van Europa – het communisme liet diepe sporen na

regio. De communistische jaren worden weggezet als voltooid verleden tijd: die periode heeft 40-50 jaar geduurd, is voorbij en de landen zijn weer terug in de schoot van Europa. Maar het communistische tijdperk heeft er zo ingehakt en heeft zo veel sporen achtergelaten. Je kunt de huidige ontwikkeling in die landen niet gelijkschakelen met wat er in West-Europa gebeurt. Je moet nog altijd rekening houden met die context.'

Ambitie

'Ik heb altijd willen schrijven. Na mijn afstuderen (Oost-Europese studies aan de Universiteit van Amsterdam) heb ik me met allerlei onderwerpen beziggehouden, ook veel dat niets met Oost-Europa te maken had. Voor de Humanistische Omroep heb ik radio-documentaires gemaakt over Bulgarije en Rusland. In 2006 verscheen *In Bulgarije: een vertwijfelde natie op weg naar Europa* (2006), een verzameling van mijn artikelen en radio-documentaires aangevuld met persoonlijke ervaringen en historische aspecten van de laatste twintig jaar sinds de val van de Muur.

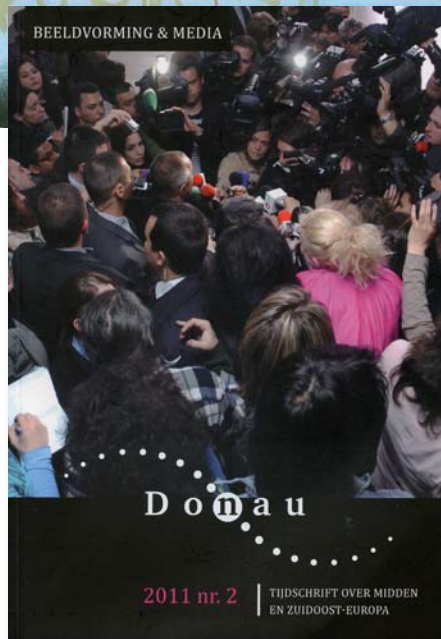
Maar van Bulgarije of zelfs Oost-Europa alleen kun je hier in Nederland niet leven.

FOTO: DOMINIK MORBITZER

Dat kan hoogstens als je correspondent bent, of daar een baan hebt. Het correspondentenschap heb ik nooit geambieerd. Ik ben wel journalist, maar geen 'kortnieuwsjager'. Liever duik ik ergens in en bepaal zelf waarover ik schrijf. Zo heb ik onlangs een verhaal geschreven voor *de Pers* over Roma en de demografische crises in Bulgarije. Dat land loopt momenteel leeg; veel migranten trekken naar West-Europa. Onder de achterblijvers is een vrij grote groep verpauperde

Roma. Zij zouden het land en zichzelf kunnen helpen de beroepsbevolking op peil te houden. Maar onder de Roma heerst nu een enorme werkloosheid; ze leven als *outcasts*, zijn niet geïntegreerd in de samenleving. Daar zou de Bulgaarse overheid wat aan moeten doen.'

Donau

'De redactie van *Donau* bestaat uit Oost-Europa-kenners van allerlei pluimage; we verdienen er niets aan. Het stimuleert mij als

hoofdredacteur om de ontwikkelingen in Oost-Europa op de voet te blijven volgen. *Donau* heeft nu een oplage van 200. Het blijft een tijdschrift voor kleine groep lezers, maar het kan nog wel groeien. In het verleden waren er tijdschriften met een groter bereik. Het blad *Ablak* van de Universiteit van Amsterdam had een oplage tussen de 300 en de 400. *Donau* richt zich op universiteiten, medewerkers en studenten, en andere geïnteresseerden die al veel weten van de regio: mensen die op zoek zijn naar een andere kijk of een diepgaander analyse. Als een lezer zegt dat hij er echt iets aan heeft gehad, is dat belangrijker voor me dan wanneer honderd mensen het tijdschrift enkel doorbladeren. Kwaliteit gaat vóór kwantiteit. Voor nu ben ik redelijk tevreden. Iedere keer als ik het blad pak, denk ik dat we het goed hebben gedaan, ondanks de beperkte middelen.'

Donau is het enige Nederlandstalige tijdschrift over Midden- en Zuidoost-Europa. Het wordt uitgegeven door Platform Spartak, verschijnt driemaal per jaar en telt 96 pagina's. Een abonnement kost €25, een los nummer €7,50 (ex porto). Kijk op www.donaustroom.eu